

“Avtoportret-83”

Zəngəzurda doğuldum,
İrəvanda yaşadım,
Bakıda öləcəyəm.
Kövrək sarı sim idim,
Unudulmuş,
Mükəddər nəğməyə dönəcəyəm.
Bir yaddaş istəyəyəm-
Bacara bilsə əgər-
Ömrünün qarasını,
ağrı, varasını,
çətin-çətin təzadlı
saatları, günləri
vura, çıxa, cəmləyə...
Yoxsa bütün həyatım,
ömrüm, müqəddəratım,
sığışar beş cümləyə.

Zəngəzurda doğuldum,
İrəvanda yaşadım,
Bakıda öləcəyəm.
Kövrək sarı sim idim,
Unudulmuş,
Mükəddər nəğməyə dönəcəyəm.
Nekroloq istəmirəm,
Urvatlı misralarım,
Oxunan nəğməm varsa,
İlk şeirim çap edən
o qəzetdə yazılısın.

Heç bilmirəm nə deyim,
Heç bilmirəm, doğrusu,
qəbrim harda qazılısın?

Bakı tünlikdür yaman,
Mənim boyum ucadır.
Zəngəzurda yer boldur-
Kəndimiz balacadır,
Qəbristanı yol üstə...
Mənim kimi oğullar
dönmədi doğma kəndə.
Ürəyim qana dönür
Hərdən ora gedəndə...
Bu gün doğma kəndimdə
babamın nəfəsi var,
Sabah kiçik kəndimin
böyük qəbristanının
yoldan ötən atların
dırnaqları zərbindən
məhv olmaq təhlükəsi var...

Zəngəzurda doğuldum,
İrəvanda yaşadım,
Bakıda öləcəyəm.
Kövrək sarı sim idim,
Unudulmuş,
Mükəddər nəğməyə dönəcəyəm.

böyük izdihamlarla,
təzə-tər səhərlərlə,
gəzdirdim şəhərlərlə,
oxuduğum kitablar,
gördüyüm heykəllərlə,
önündə baş əydiyim
pirlərlə məbədrlərlə
tanıdım bu həyatı.

Ömrüm-üçcə misralı
bir yarımçıq bayatı!
Bu misralar doğulub
Səyyah ayaqlarımın,
sonsuz soraqlarımın,
leysan yağışlarımın,
heyrət baxışlarımın
nidəsi, zərbəsiylə,
Axırncı misrası
yazılmayıbdır hələ.

...İndi burdan baxıram
Yaşadığım günlərin,
yazdığım sətirlərin
qarasına, ağına,
Bir qədər qaldırıram
bayatımın sonuncu misrası yazılacaq
o günün sağlığına!
Deyirəm: gec gəl, ey gün!
Həsət əzəldən elə
Təbiətin şairə ən qiymətli bəxşidir,
Uğursuz uğurlardan
yənə həsrət yaxşıdır.

1983, Praqa.

Mığrı bayatıları

İçib bağlar uyudu...
Ay soyunub lüt çimdi,
Günəş üzünü yudu.
Bu su Top çeşməsidi,
Bu gözəllik bəsididi!
Küləklərin harayı
Gəncliyimin səsididi.

Bu dəre Cavadlıdır,
Dibsizdir, büsatlıdır.
İstədim ceyran tutam,
Gördüm ki, qanadlıdır.

Bu, Dadaş, kəfşənidir,
Qızılğüllər şənidi.
Bir vaxt ilan mələrdi,
Dönüb güzlərə indi.

Bu zəmi Ağ zəmididi,
Damağı çağ zəmididi.
Yarla kəlmə kəsməmiş,
Gördüm sevda dəmididi.

Bu bulaq Tey bulağı,
İndi elə göz dağı-
Ölümdən də betərdir,
Bulağın qurumağı.

Bu sədr Hüseyindi,
Sözü, işi yeyindi.
Sordum yuaşın neçədi?
Dağlarla qürrələndi...

Bu uca dağ Ələngəz,
Adın tut, dünyanı göz.
Ondan ucalıq istə,
Can istə, əsirgəməz!

Bu ev baba ocağı,
Bu ev ata qucağı,
Alnımı qırırdı
Anamın qocalmağı.

Baş əyirəm, beşiyim!
İlk yuvam, ilk keşiyim-
Borcunu qaytarammaz
Bugünkü ev-əşiyim.

Yolları göydən asın,
Şairə qulaq asın:
Dağa, dərəyə nə var-
İnsanlar qocalmasın!

1980

Hidayət

Göylərin torpaq yolu.
Getdim ki, sərnləyəm,
Tökdü qar, döydü dolu.
Bu zəmi Qanlızəmi,
Hisslərin coşan dəmi,
Adına baxma, burda
Unduursan dərdi-qəmi.

Bu dəre Xəstədəre
Boyu çox bəstə dəre.
Yara xəbər elədim-
Dava-dərman göndərə.

Bu çeşmə Kazımlardı,
Yayda da buzdu, qardı.
Bir ovuc suyun içdim-
Bağrım başımı yardı.

Bu yaylaq Tanrıqulu-

Bu meşə Qərbəzaydı,
Yolun ot basıb, zaydı.
Şair olmayan kəs də
Burda nəğmə yazardı!

Bu su Misgər suyudu,

Zəngəzur

Dayım Əli Məmmədovun unudulmaz xatirəsinə

I.Harda xəstələnsəm...

Bir asta yeri dar cığırarla-
Qar uçar,
daş qaçar,
qaya sürüşər...
Aranda dayanıb ucaq dağlara
Boylanmaq istəsəm,
papağın düşər
Dəli çağlayanda hayqırar, çıxar
Durnalar
karvanı olar göylərin.
Gözəllik
çaylara qoşular, axar,
Dağlar fikirlidir,
dərələr-dərin...
Bu ulu diyarın hər çəhlimini
Çəkmişəm ömrümün varaqlarına.
Harda xəstələnsəm, a dostlar, məni
Çatdırın Zəngəzur yaylaqlarına.
Görüb qartalların öz yuvasını
Çinara dönərəm,
dağ olaram mən.
Udub zirvələrin saf havasını,
Davası-dərmansız sağalaram mən.

II.Təbiət tərifləyib

Bura durnagözlü bir diyardır ki-
Tale gözəlliyi yerə sərribdir.
İyədli, söyüdü ilk bahardır ki-
Ana təbiətdən təriflənidir...
Mığrı gecələri qəndlilər yanar-
Ulduzlarını yerə tökülüb, nədir?
Xəllərgə çayının nəğməsi ki var,
Təbiət dilində min hekayədir...

Qafanın qəribə səfəsi vardır,
Arxası söykenmiş uca dağlara,
Dağ yolu-alnının qırıqlarıdır,
Sinəsi oxşayır ilkin bahara.

Zəngəzur-bir sevnə nəğməli ürək:
Təzadlı,
zirvəli,
bağlı-bərəli.
Bir əli yapışib Arazdan bərk-bərk,
Buludlarda itib o biri əli.

Qəcəldən arana baş alan yellər
Dəli Koroğlunun telli sazımı?
Dibsiz dərələrin bəs nə gileylər?-
Dərələr
ömrünün etirazımı?
...Üçtəpə
təpədən-dırnağa çiçək,
Qayalar anadan haça olubdur.
Sinəsindən ötmüş qoç igidlərtək
Zəngəzurun başı uca olubdur.

III.Babamın yaşadı, mənim yaşadım

Çoban çarığının başı açılıb:
Cırıqlar
dağların yaşı olubdur,
Ələngəz
babamla qoşa qocalıb,
Qırx dördde mənimlə bir doğulubdur!

Hicran harayı var hər gur bulaqda,
Neçə nər qəhrəman burdan su içib.
İndi mən gözdüyüm bu düzdən, dağdan
İldırım vüqarlı igidlər keçib.

Qan-qada görübdür burda babalar,
Yüz kəndin torpağı-daşı itibdir.
Lökde bir meşənin məzarlığı var-
Kötük-başdaşların yaşı itibdir.

Qaşlar çatılıbdır burda bir vaxtlar,
Nifrətlər, qəzəblər aşib-daşılıbdır.
Zəngin sərvətiylə öyünən diyar
Bir vaxtlar lütləriylə məşhurlaşılıbdır.

Quraqlıq çox erkən qovub baharı,
Çörəksiz yetimin bənizi solub.
“Kasıb” Zəngəzurun qızılı-varı
“Səyyah” ingilisin cibinə dolub.

Zəngəzur lütləri gəzib hər yanı,
Dolaşib kədərli, diyarbadıyar.
Bəzən də tökülənn günahsız qanı
Tarixdə qalıbdır acı yadigar.

IV.Payızla qış arasında

Ələngəzdən Zəngəzura baxıram-
Dağların başında duman görünür.
Ürəyimi yandırırım, yaxıram,
Yalçın qaya,
sürü
çoban görünür...
Duman kəmərim kimi qurşanıb dağa.
Gecə...
Kəmərim qaşı-göydə min ulduz!
Bir az istiləşib qaynar bulaq da,
Təpələr-kədərli,
qayalar-yalqız.
Bu yerin payızı, yoxsa qışıdır?-
Qışın özünə yurd axtarırsız?-
Çoban dağ başında...
Tonqal alışıq,
Payız qış,
qış payıza qarışıq...

V.Zəngəzurdur!

Bu el çeşmə məskəni,
Lilparlıdır suları.
Vəcdə gəlir insanın
İstəyi arzuları.
Burda hər qarış torpaq
Gözəlliyin quludur,
Hər daş, hər iz, hər bulaq
Müqəddəsdir, uludur.
Tale tərifləyibdir:
Hər cizgisi yerində-
Nə artıq şey, nə qüsür,
Bir söz: gözəllik yurdu
Zəngəzurdur,

Zəngəzur!
Bağlarına dayan, bax!
Dağlarına boylan, bax!
Dərəsinə, düzünə,
Qayasına hər an bax!
Arxlarına pıçıld
Ürəyində nəyin var,
De, köksünü sıxmasın
Kədər, həyəcan, qubar.
De, dinləyər dərini,
Əlac eləyər sənə,
De, boşaldar qəlbinə
Göylərin qübbəsinə.
Burda hər şey minnətsiz,
Dünya büllurdan-büllür.
Bir söz, dolaşdığın yer
Zəngəzurdur,
Zəngəzur!

Harda qarşına çıxsa
Təmənnsiz yaxşılıq,
Harda üzünə gülşə
Mehribanlıq, xoş qılıq,
Sevgin qanad açaraq
Zirvələrdə dolansa,
Harda yaran sağalsa,
Harda ömrün uzansa,
Harda qəlbinə dolsa
İnam, özəmət, qürur-
O yerin özəl adı,
İndiki gözəl adı
Zəngəzurdur,
Zəngəzur!

1965, iyun-dekabr - 1975, fevral.

ZƏNGƏZURLUDUR!

Çəhlimler dırmaşar, cığırılar qalxar,
Üfüqlər sabahın işıq yoludur.
İldırımlar dinər, şimşəklər çaxar-
Ən məğrur nəğmələr zəngəzurludur.

Taleyn torpağa bəxşisidir bu-
Paklığın, qeyrətin, özmin qoludur.
Minnətsiz yaxşılıq, şirin hiss, duyğu,
Sədaqət, etibar zəngəzurludur.

Hər parka göy səma, hər zərrə torpaq
Ulu gözəlliklə yənə doludur.
Hər coşqun dağ çayı, hər şəffaf bulaq,
Çox dəre, çox zirvə zəngəzurludur.

Burada min illərdir yaşayır ellər-
Tarixin alınmaz şöhrət yoludur.
Ən zərif nəğmələr, ən şirin dillər,
Ən təmiz məhəbbət zəngəzurludur.

Ozan mahnısında dillənir hünər,-
Şeiri də, sözü də zəngəzurludur,
Tale bəxşisidir, vallah, deyirlər:
Allahın özü də zəngəzurludur...

1980, İrəvan.